

30. april 2025

Praksisundersøgelse af afslag på kontaktbevarende samvær

Social- og Boligministeriet bad i efteråret 2024 Familieretshuset om at gennemføre en praksisundersøgelse vedrørende afgørelser om afslag på kontaktbevarende samvær i perioden 1. august til 31. oktober 2024. Formålet med praksisundersøgelsen var at belyse årsagerne til afslag – ikke mindst i de afgørelser, hvor der var fremlagt en krisecentererklæring.

Familieretshuset fremsendte den 29. januar 2025 en første version af den efterspurgte praksisundersøgelse til Social- og Boligministeriet. Familieretshuset trak imidlertid denne version tilbage den 2. april 2025, da Familieretshuset havde konstateret, at der var sket fejl i sammentællingerne af dele af data og usikre skøn i de kvalitative beskrivelser i undersøgelsen.

Familieretshuset har herefter foretaget en fornyet gennemgang af afgørelserne om afslag på kontaktbevarende samvær i undersøgelsesperioden, der præsenteres i nærværende praksisundersøgelse. Familieretshuset har desuden udvidet undersøgelsen til også at omfatte en beskrivelse af det videre forløb for de sager, hvor alene en krisecentererklæring lå til grund for afslaget om kontaktbevarende samvær, samt en beskrivelse af de sager, der er påklaget til familieretten med særligt fokus på de sager, hvor Familieretshuset afgørelse er ændret.

1. Midlertidige afgørelser i Familieretshuset (§ 29, § 29 a og § 29 b)

Familieretshusets afgørelser, herunder midlertidige afgørelser, tager udgangspunkt i en konkret og individuel vurdering af, hvad der er bedst for barnet. Det klare udgangspunkt for denne vurdering er, at barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, det ikke har bopæl hos, og at det er bedst for et barn at have kontakt til begge sine forældre, jf. herved forældreansvarslovens § 4 og § 19.

Efter § 29, stk. 1 i forældreansvarsloven kan Familieretshuset under behandlingen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt træffe en midlertidig afgørelse om samvær eller anden kontakt. Den midlertidige afgørelse skal træffes hurtigst muligt efter, at anmodningen herom er modtaget.

Hvis barnet ikke har samvær med den forælder, der anmoder om samvær, skal Familieretshuset efter lovens § 29 a, stk. 1, som udgangspunkt hurtigst muligt og inden fire uger træffe en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær. I overensstemmelse med lovgivningen og formålet med det kontaktbevarende samvær – indført med den såkaldte "chikane-pakke" i 2015 – vurderer Familieretshuset, om der kan fastsættes et midlertidigt

standardiseret minimumssamvær ud fra barnets alder, medmindre samværsforælderen ikke ønsker dette, eller der er begrundet tvivl om, hvorvidt samvær er bedst for barnet. Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis der er kontakt i et eller andet omfang, hvis der gennem længere tid ikke har været samvær, eller hvis der aldrig har været samvær.

Hvis Familieretshuset i forbindelse med den indledende sagsbehandling konstaterer, at barnet opholder sig i en boform efter §§ 109 eller 110 i lov om social service med den ene forælder, vurderes det, om forældreansvarslovens § 29 b finder anvendelse. Det forudsætter, at det godtgøres, at opholdet skyldes vold fra den anden forælder, og der derfor af hensyn til barnets bedste skal træffes en midlertidig afgørelse om, at barnet ikke har samvær eller anden kontakt med den anden forælder, medmindre det anses for bedst for barnet at have kontakt med den anden forælder.

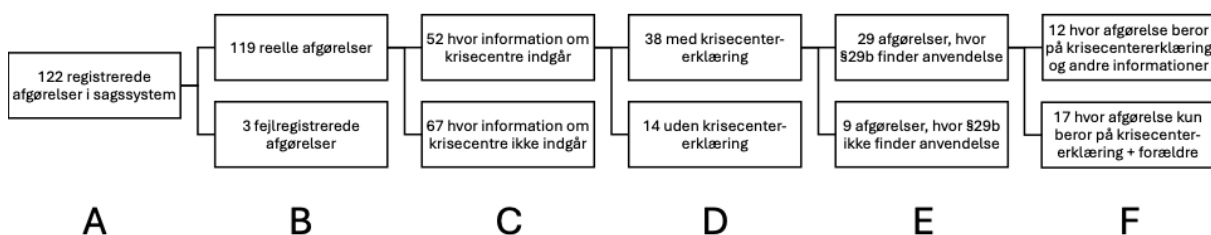
I overensstemmelse med forarbejderne til bestemmelsen påser Familieretshuset indledningsvis, om det ved en i sagen fremlagt krisecentererklæring er godtgjort, at opholdet på krisecenteret skyldes vold, herunder trusler om vold fra den anden forælder. Finder Familieretshuset, at dette ikke er tilstrækkeligt godtgjort ved erklæringen, vil det være nødvendigt at supplere erklæringen med f.eks. andre sagkyndige udtalelser, politianmeldelse af volden m.v., skadestuerapport m.v.

I de tilfælde, hvor der ikke fremlægges en erklæring fra krisecentret, beror det på en konkret vurdering, om Familieretshuset trods den manglende erklæring anser det for godtgjort, at betingelserne for at anvende § 29 b er opfyldt.

Hvis Familieretshuset giver afslag på fastsættelse af kontaktbevarende samvær, fordi der er begrundet tvivl herom, skal Familieretshuset træffe afgørelse om midlertidigt samvær hurtigst muligt og senest 4 måneder efter modtagelsen af anmodningen om fastsættelse af samvær.

2. Undersøgelse af afgørelser om afslag på kontaktbevarende samvær

Undersøgelsen er tilrettelagt som en gennemgang af alle afgørelser om afslag på kontaktbevarende samvær, som Familieretshuset har truffet i perioden 1. august til 31. oktober 2024 med henblik på at inddele afgørelserne i relevante kategorier suppleret af en kvalitativ vurdering af hver kategori. Kategoriseringen fremgår af figur 1:

Figur 1: Anvendte kategorier i undersøgelse af praksis for afslag på kontaktbevarende samvær

I det følgende beskrives resultaterne i hver enkelt af kategorierne A til F nærmere.

Ad A)

Der er i undersøgelsesperioden 1. august til 31. oktober 2024 journaliseret 122 sager på afgørelseskoden 'afslag på kontaktbevarende samvær' i Familiereetshusets sagssystem. Hver sag indeholder et afgørelsesnotat samt en række tilhørende bilag. Praksisundersøgelsen har omfattet gennemlæsning af afgørelsesnotatet, der skal beskrive alle væsentlige informationer i sagen, som har udgjort grundlaget for at træffe afgørelsen om afslag på kontaktbevarende samvær.

Ad B)

3 af de 122 afgørelser er dobbelt- eller fejlregistreringer, hvorfor undersøgelsen dermed kun omfatter 119 afgørelser om afslag på kontaktbevarende samvær, som Familiereetshuset reelt har truffet i undersøgelsesperioden.

På tværs af de 119 afgørelser viser undersøgelsen, at der kan være mange forskellige årsager til at træffe afgørelser om afslag på kontaktbevarende samvær, idet der – uanset at afgørelserne skal træffes hurtigt af hensyn til barnet – altid foretages konkrete og individuelle vurderinger af, hvad der er bedst for det enkelte barn i forhold til at fastsætte det standardiserede minimumssamvær for barnets aldersgruppe.

Også i den enkelte sag ligger der typisk flere forskellige årsager til grund for, at Familiereetshuset har vurderet, at der er begrundet tvivl om, at samvær er bedst for det enkelte barn. Oplysninger fra den ene eller begge forældre indgår altid i sagerne.¹ Herudover kan de oplysninger, som Familiereetshuset har lagt vægt på, stamme fra forskellige kilder, fx kommunen, institutioner, politiet eller et krisecenter, ligesom der også er sager, hvor barnets synspunkter direkte fremgår. Familiereetshusets vurdering af forældrenes konfliktniveau indgår ofte også som et element i vurderingen.

¹ Er det ikke muligt at foretage partshøring, kan Familiereetshuset efter en konkret vurdering beslutte, at det er nødvendigt at træffe afgørelsen uden partshøring, fordi det af hensyn til barnets bedste er nødvendigt at træffe en så hurtig afgørelse, at der ikke er tid til partshøring.

Efter § 19, stk. 2, nr. 3, gælder partshøringspligten efter § 19, stk. 1, i forvaltningsloven således ikke, hvis partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse. Bestemmelsen tilsigter netop at give hjemmel til, at myndigheden kan træffe afgørelse uden partshøring i tilfælde, hvor det er af væsentlig betydning for hensynet til barnet hurtigt at træffe en midlertidig afgørelse. Det vil f.eks. kunne være nødvendigt, hvis en påstand om overgreb mod barnet er tilstrækkeligt sandsynliggjort, og der er behov for hurtigt at træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller om barnets bopæl.

Hvis Familiereetshuset træffer afgørelse uden partshøring, skal Familiereetshuset i afgørelsen begrunde den manglende partshøring.

I enkelte afslag er begrundelsen, at § 29 a i forældreansvarsloven ikke finder anvendelse, fx fordi kontakten mellem barnet og samværsforælderen ikke er afbrudt.

Ad C)

I 67 af de 119 afgørelser har der ikke været oplysninger om et krisecenterophold.

For disse sager gælder, at afslaget enten er begrundet med, at der er begrundet tvivl, om samvær er bedst for barnet eller, at § 29 a ikke finder anvendelse, fx fordi der allerede er kontakt mellem barn og samværsforælder. Når Familiereetshuset vurderer, at der er begrundet tvivl, om samvær er bedst for barnet, baseres vurderingen på de oplysninger, der er indhentet inden afgørelsen, herunder fx fra kommuner, andre myndigheder eller barnet selv.

I de resterende 52 af de 119 afgørelser foreligger der forskellige typer af oplysninger om ophold på et krisecenter. De forskellige typer af oplysninger beskrives nærmere i det følgende.

Ad D)

I 14 af de 52 afgørelser foreligger der ikke en egentlig krisecentererklæring. I stedet har der i disse afgørelser eksempelvis været oplysninger om et krisecenterophold fra forældrene eller oplysninger fra et krisecenter, eksempelvis i form af en underretning til barnets bopælskommune, som Familiereetshuset har fået tilsendt kopi af.

I 38 af de 52 afgørelser foreligger der en egentlig krisecentererklæring.

Ad E)

I 9 af de 38 afgørelser, har Familiereetshuset vurderet, at betingelserne for at anvende § 29 b ikke har været opfyldte. Dette er typisk, fordi erklæringen ikke dokumenterer, at krisecenteropholdet handler om vold eller trusler fra den anden forælder.

I de resterende 29 af de 38 afgørelser er der givet afslag på kontaktbevarende samvær med henvisning til § 29 b, idet det er anset for godtgjort ved en krisecentererklæring, at opholdet på enten et §109-krisecenter eller et § 110-botilbud skyldes vold eller trusler herom fra den anden forælder, og at det derfor umiddelbart anses for bedst for barnet ikke at have kontakt med den anden forælder i form af et standardiseret minimumssamvær. Konkret er der i krisecentererklæringerne anført en eller flere følgende risikofaktorer på tværs af de 29 afgørelser:

- Vold mod barnet eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare (herunder mistanke) i 12 sager
- Psykisk vold mod barnet (herunder mistanke) i 14 sager
- Vold mod den anden forælder (herunder mistanke) i 13 sager
- Psykisk vold mod den anden forælder (herunder mistanke) i 19 sager

Ad F)

I 12 af de 29 afgørelser er afslaget både givet på baggrund af krisecentererklæringen og på baggrund af oplysninger fra andre myndigheder, f.eks. fra kommune, politi, sundhedsmyndigheder og misbrugscenter.

I de resterende 17 ud af de 29 afgørelser er Familierehusets afslag alene begrundet med oplysninger anført i krisecentererklæringen og oplysninger fra den ene eller begge forældre.

3. Undersøgelse af det videre forløb for de 17 sager i kategori F

Familierehuset har som en udvidelse af praksisundersøgelsen undersøgt det videre forløb efter Familierehusets afgørelse for de 17 sager, hvor der, jf. kategori F, er givet afslag på kontaktbevarende samvær alene på baggrund af en krisecentererklæring.

Sager, hvor der træffes afgørelse om afslag på kontaktbevarende samvær, fordi Familierehuset vurderer, at der er begrundet tvivl om, hvorvidt samvær er bedst for barnet, og der ved afgørelsen er lagt vægt på en krisecentererklæring, behandles som en § 7-sag.

I overensstemmelse med familierehusloven foretager Familierehuset en grundig udredning af sagen med henblik på, at sagen indbringes for familieretten til endelig afgørelse. Under den videre sagsbehandling kan der træffes en 'almindelig' midlertidig afgørelse om samvær for at sikre kontakten mellem barnet og samværsforælderen i det tilfælde, hvor det vurderes bedst for barnet.

Familierehuset har indhentet yderligere oplysninger

Undersøgelsen af de 17 sager, der er vurderet inden for fristen på de 3 (nu 4 uger) uger, jf. forældreansvarslovens §29 a, stk. 1, viser, at Familierehuset, efter at have truffet afgørelsen om kontaktbevarende samvær, i 16 ud af de 17 sager indhentede oplysninger om familien. I den ene sag, hvor der ikke blev indhentet oplysninger, blev sagen henlagt, da samværsforælderen oplyste, at forældrene var blevet enige.

De indhentede oplysninger fordeler sig således:

- I alle 17 sager blev kommunen kontaktet for at indlede et samarbejde om sagen
- I 11 af de 17 sager modtog Familierehuset en kommuneudtalelse
- I 12 af de 17 sager blev der indhentet en udtalelse fra barnets/børnenes institution skole, dagpleje, vuggestue og/eller sundhedspleje
- I 7 af de 17 sager blev der indhentet en udtalelse fra politiet/kriminalforsorgen
- I 5 af de 17 sager blev der indhentet en udtalelse fra en læge, sygehus, region, psykiatrien, et misbrugscenter og/eller en rusmiddelklinik
- I 8 af de 17 sager blev der afholdt børnesamtale med barnet/børnene
- I 1 af de 17 sager er der ved at blive udarbejdet en børnesagkyndig undersøgelse

Det bemærkes, at 4 af sagerne fortsat verserer, hvorfor der fortsat kan indhentes yderligere oplysninger i disse.

Familiereetshuset tager stilling til midlertidigt samvær

Undersøgelsen af de 17 sager viser, at Familiereetshuset tager stilling til, om det er bedst for barnet, at der kan fastsættes midlertidigt samvær, efter at der er givet afslag på kontaktbevarende samvær.

- I 2 ud af 17 sager blev sagen henlagt grundet enighed, hvorfor Familiereetshuset ikke tog stilling til, om der kunne fastsættes midlertidigt samvær efter § 29
- I 15 ud af 17 sager blev der – eller er der ved at blive – taget stilling til midlertidigt samvær efter § 29

Nedenfor redegøres der for udfaldet af de 15 sager:

- I 3 ud af 15 sager blev det midlertidige samvær efter § 29 fastsat ved en aftale
- I 1 ud af 15 sager er den midlertidige ansøgning fortsat under behandling
- I 11 ud af 15 sager blev det midlertidige samvær efter § 29 afgjort ved, at Familiereetshuset traf en afgørelse

Nedenfor redegøres der for udfaldet af de 11 sager, hvor Familiereetshuset traf en afgørelse:

- I 5 ud af 11 sager blev der truffet afgørelse om fastsættelse af midlertidigt samvær efter § 29
- I 6 ud af 11 sager blev der givet afslag på fastsættelse af midlertidigt samvær efter § 29

Sager om afslag på baggrund af en krisecentererklæring påklages til familieretten

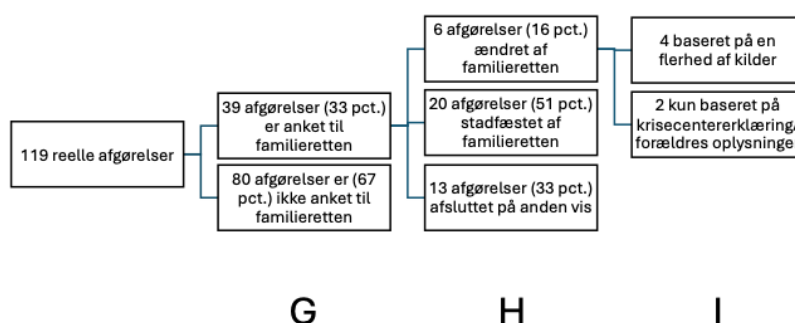
Undersøgelsen af de 17 sager viser, at Familiereetshusets afgørelser i sager, der alene baserer sig på en krisecentererklæring, i vidt omfang påklages og efterfølgende indbringes for familieretten.

- 9 ud af 17 afgørelser blev påklaget til familieretten
- 4 ud af 9 afgørelser blev stadfæstet
- 2 ud af 9 afgørelser blev ændret, jf. afsnit 4 nedenfor
- 3 ud af 14 afgørelser fik et andet udfald end stadfæstelse/ændring - fx at klagen blev hævet:
 - I en sag blev klagen afvist af familieretten, da Familiereetshuset havde truffet en afgørelse om fastsættelse af midlertidigt samvær efter § 29, inden familieretten nåede at tage stilling til den påklagede afgørelse om kontaktbevarende samvær efter § 29a.
 - I en sag blev klagen hævet, da Familiereetshuset havde truffet en afgørelse om fastsættelse af midlertidigt samvær efter § 29, inden familieretten nåede at tage stilling til den påklagede afgørelse om kontaktbevarende samvær

- I en sag blev klaget trukket tilbage, idet forældrene til familieretten oplyste, at de var blevet enige.

4. Sagernes forløb efter Familieretshusets afgørelse

De 119 afgørelser, hvor der er truffet afgørelse om afslag på kontaktbevarende samvær, er blevet gennemgået med henblik på at undersøge, om afgørelserne er blevet påklaget af sagens parter, og hvad sagernes forløb har været ved familieretten. Resultatet af gennemgangen er vist i figur 2:

Figur 2: Anvendte kategorier for sagsforløb efter Familieretshusets afslag på kontaktbevarende samvær

I det følgende beskrives resultaterne i hver enkelt kategori G til I nærmere.

Ad G)

80 afgørelser svarende til 2/3 af det totale antal på 119 afgørelser er ikke blevet påklaget til familieretten, mens 39 afgørelser svarende til 1/3 af de 119 afgørelser er blevet påklaget.

Ad H)

Af de 39 påklagede afgørelser er 20 afgørelser, svarende til 51 pct., stadfæstet af familieretten, 13 afgørelser, svarende til 33 pct., er afsluttet på anden vis. Det skyldes typisk, at klagen blevet hævet som et resultat af, at Familieretshuset har truffet en afgørelse om midlertidigt samvær efter § 29, inden familieretten har taget stilling til afgørelsen om kontaktbevarende samvær. I 6 tilfælde svarende til 16 pct af de 39 ankede afgørelser har familieretten ændret Familieretshusets afgørelse.

Ad I)

Af de 6 ændrede afgørelser indgår der i 4 afgørelser en flerhed af kilder til sagens oplysninger, herunder fx kommunen, børneinstitutioner, politiet, børnesamtaler, forældrenes egne udsagn samt erklæringer fra krisecentre. I 2 afgørelser indgår alene en krisecentererklæring og oplysninger fra den ene eller begge forældre.

Af bilag 1 fremgår et kort resumé af de 6 påklagede sager med markering af de 2 sager, hvori der alene indgår en krisecentererklæring samt forældreoplysninger.

5. Ændringer i forhold til den første udgave af praksisundersøgelsen

I forhold til de kvantitative opgørelser har den fornyede gennemgang af Familiereetshusets afgørelser om afslag på kontaktbevarende samvær i perioden 1. august til 31. oktober 2024 ført til en ændring af følgende:

- I kategori D var de 38 afgørelser, hvor der foreligger krisecentererklæringer, opgjort til 37.
- I kategori E var de 29 afgørelser, der er givet efter forældreansvarslovens § 29 b, opgjort til 28.
- I kategori F om oplysningsgrundlaget var de henholdsvis 12 og 17 (i alt 29) afgørelser opgjort til henholdsvis 22 og 6 (i alt 28).
- I beskrivelsen af indholdet af krisecentererklæringerne under kategori E, var de 12 sager med vold mod barnet opgjort til 10 sager, de 14 sager med psykisk vold mod barnet opgjort til 17 sager, de 13 sager med vold mod den anden forældre opgjort til 14 sager og de 19 sager med psykisk vold mod den anden forældre opgjort til 20.

Alle ændringer vedrører rettelser af fejlbehæftede opgørelser af data i et regneark og enkelte ændrede skøn af de vurderinger, en afgørelse afspejler.

Den fornyede gennemgang har desuden givet anledning til en mere aggregeret kvalitativ beskrivelse af de enkelte kategorier, da den tidligere mere detaljerede kvalitative beskrivelse baserede sig på skøn, der er vurderet for usikre til at kunne danne grundlag herfor.

Sidst har den fornyede gennemgang givet anledning til at justere på registreringspraksis internt i Familiereetshuset, så det fremadrettet bliver nemmere at identificere afgørelser, hvori der indgår krisecentererklæringer, samt så det ensrettes, hvordan det i afgørelser anføres, om og hvordan forældreansvarslovens § 29 b er anvendt.